

BY- OG REGIONFORSKNINGSINSTITUTTET
NIBR

Behovet for kulturlokaler

En kunnskapsoppsummering

Arne Holm

STORBYUNIVERSITETET
BY- OG REGIONFORSKNINGSINSTITUTTET NIBR

NIBR-NOTAT 2026:102

Tittel: Behovet for kulturlokaler. En kunnskapsoppsummering.

Forfatter: Arne Holm

NIBR-notat: 2026:102

ISSN: 0801-1702

ISBN: 978-82-8309-465-7 (PDF)

Prosjektnummer: 204343

Prosjektnavn: Kulturlokaler

Oppdragsgiver: Kulturrøm

Prosjektleder: Arne Holm

Referat: Notatet inngår i et prosjekt som skal kartlegge kunnskap om kulturlokaler i Norge. Formålet er dels å beskrive typer kulturlokaler som benyttes til kulturformål, slik dette fremkommer i foreliggende studier og kartlegginger, og dels identifisere foreliggende kunnskapsbehov. Dette notatet gir en oversikt over sentrale kunnskapskilder på feltet, metoder benyttet til kunnskapsinnhenting i disse og kort hvilke data som er fremskaffet i disse studiene. Avslutningsvis gis en oppsummering av foreliggende kunnskapsbehov på feltet.

Dato: Juni 2026

Antall sider: 22

Utgiver: By- og regionforskningsinstituttet NIBR
OsloMet – storbyuniversitetet
Postboks 4 St. Olavs plass
0130 OSLO
Telefon: (+47) 67 23 50 00
E-post: post-nibr@oslomet.no

Vår hjemmeside: <http://www.oslomet.no/nibr>

© NIBR 2026

Forord

By- og regionforskningsinstituttet NIBR, ved OsloMet, lager på oppdrag fra Kulturrom en kunnskapsstatus basert på kartlegginger av kulturlokaler i Norge. Kunnskapsstatusen er blant annet dels ment å beskrive typer kulturlokaler som benyttes til kulturformål, slik dette fremkommer i foreliggende studier og kartlegginger, og dels identifisere foreliggende kunnskapsbehov.

Dette notatet gir en oversikt over sentrale kunnskapskilder på feltet, metoder benyttet til kunnskapsinnhenting i disse og kort hvilke data som er fremskaffet i disse studiene. Avslutningsvis gis en oppsummering av foreliggende kunnskapsbehov på feltet.

Notatet er en første rapportering fra prosjektet. Endelig rapport vil foreligge i september 2026.

I prosjektet deltar fra NIBR forskerne Arne Holm (prosjektleder), Erik Henningsen og Gro Sandkjær Hanssen. Dette notatet er ført i pennen av Arne Holm.

Oslo, juni 2026

Erik Henningsen
Forskningssjef

Innhold

Forord	1
Innhold	2
1 Innledning	3
1.1 Disposisjon	3
1.2 Begrepsavklaringer	4
1.3 Metode	4
2 Kartlegging av kulturlokaler – sentrale studier	6
2.1 Kulturalliansens kartlegginger	6
2.2 Analyser foretatt av Telemarksforskning	7
2.3 Evaluering av Desentralisert ordning for kulturbygg (Oslo Economics 2025)	7
2.4 En kartlegging av fritidsklubbfeltets rammevilkår (Haraldsvik og Wold 2023, NTNU samfunnsforskning AS)	9
2.5 Arena, kunst og sted. Norske kulturarenaer i møte med kunstens nye krav (Brandser mfl. 2015, UNI research Rokkansenteret og Høgskolen i Bergen)	9
2.6 Er det rom for kultur i norske kommuner? (Miland 2022 og Miland og Kleppe 2022, Telemarksforskning)	11
2.7 Kommunevise kartlegginger	11
2.8 Fylkesvise kartlegginger og kunnskapsgrunnlag for plan	12
2.9 Medlemsundersøkelser	12
2.10 Kulturtanken: BUSK-rapporten	13
2.11 Ulike databaser som omfatter kulturlokaler fordelt på kommuner	13
2.12 Metodiske styrker og svakheter i studier av kulturlokaler, deres egnethet og tilgjengelighet	15
3 Hva gir kildene svar på	17
3.1 Lokaler for kulturelle aktiviteter	17
3.2 Oppsummerende betraktninger knyttet til tilbudet av kulturarealer	18
4 Kunnskapsbehov	20
Litteraturliste	21

1 Innledning

På oppdrag fra Kulturrom, utfører By- og regionforskningsinstituttet NIBR ved OsloMet, en kartlegging av kunnskap om kulturlokaler for det utøvende kulturfeltet i Norge. Notatet er vil være et grunnlagsdokument for Kulturroms innspill til regjeringens arbeid med strategi for kulturarenaer. Denne strategien er blant annet ment å bidra til at flere får tilgang til egnede kulturarenaer.

Kartleggingen skal svare ut fire problemstillinger:

- (1) Beskrive typer kulturlokaler som benyttes av det utøvende kulturfeltet i ulike kommuner og med ulik sentralitetsgrad
- (2) Vurdere dekte og udekte behov, med hensyn til egnethet og tilgjengelighet, fordelt på kommuner og sentralitetsgrad
- (3) Modeller for arenavikling, knyttet til eierskap, herunder modeller med organisasjonseide arenaer, i tillegg til modeller for organisering, finansiering og drift.
- (4) Virkemidler for etablering og drift av kulturarenaer. Utfordringer med overlappende tilskuddsordninger, sammenhengen mellom statlige, regionale og kommunale virkemidler og koblinger til private aktører om utvikling og drift av arenaer.

Prosjektet skal resultere i en rapport, som skal publiseres høsten 2026. I dette underveisnotatet vil vi gi redegjøre for noen foreløpige funn fra prosjektet. Notatet gir en kort oversikt over de mest sentrale kunnskapskildene som belyser de problemstilling 1 og 2, hva disse kildene gir svar på samt utfordringer ved disse kildene. På bakgrunn av disse kunnskapskildene gjør notatet en vurdering av kunnskapshull og -mangler når det gjelder kulturlokaler og hvilke behov vi ser for en videre kartlegging og oversikt over kulturlokaler i Norge.

1.1 Disposisjon

I kapittel 2 gir vi en tentativ presentasjon av de mest sentrale kartleggingene av kulturlokaler. Dette er et pågående arbeid som vil bli supplert frem mot hovedrapporten legges fram. Avslutningsvis i kapittel 2, peker vi på noen eksisterende databaser og lignende kunnskapskilder som kan bidra til å gi oversikt over ulike typer kulturlokaler og vi gir en vurdering av metodiske styrker og svakheter ved de foreliggende kunnskapskildene.

Deretter vil vi i kapittel 3 kort summere opp (i) Hva kunnskapskildene gir svar på når det gjelder kulturlokaler, lokalenes beskaffenhet, hvilke behov de dekker og hvilke de ikke dekker, blant annet knyttet til egnethet og tilgjengelighet og (ii) hva kunnskapskildene ikke gir svar på? Hva er de udekkede kunnskapsbehovene, både når det gjelder hvilke kulturlokaler som er tilgjengelige, lokalenes egnethet, og tilgjengelighet. I kapittel 4 gir vi en kort oppsummering av kunnskapsbehovene som analysene har avdekket så langt.

1.2 Begrepsavklaringer

I dette prosjektet vil vi definere kulturlokaler som:

Alle rom der det utøves kulturell virksomhet, som eksempelvis skoler, samfunnshus eller andre forsamlingshus, kulturhus, bydelshus, bibliotek eller andre lokaler innendørs.

Kulturell virksomhet omfatter aktiviteter som øving eller produksjon, samt fremvisning, men også dialog og samhandling. Det siste var blant annet inkludert i en studie utført av Oslo Economics og NIBR, som vi skal komme tilbake til senere (Oslo Economics 2025).

I denne kunnskapsstatusen vil vi benytte en bred definisjon av kulturlokaler, som tar utgangspunkt i de lokaler som faktisk benyttes til kulturformål. Det er således bevisst at vi her bruker begrepet kulturlokaler i stedet for kulturbygg, da kulturell virksomhet ofte finner sted i bygg som ikke er bygget med kultur som hovedfunksjon. I Kulturdepartementets melding om kunst og kultur for, med og av barn og unge, vises det eksempelvis til fritidsklubbene som en viktig kulturell arena (Meld.St.18 (2020-2021),45). Her brukes begrepet «*kulturell infrastruktur*», som defineres som eksempelvis «*bandrom, scenar, studio og verkstader*» (Meld.St.18 (2020-2021),45). Dette er infrastruktur som er med å drive frem et «*mangfold av uttrykk*», som det heter samme sted, som «*gjør det og mogleg for ungdommen å fordjupe seg og utvikle seg innanfor ulike kulturuttrykk*». Forestillingene om hva kvalifiserer for å være et kulturlokale og hvilke funksjoner det skal tjene har således mange nyanser.

Kulturlokalene kan benyttes både av frivillige og av profesjonelle. I de studier vi vil vise til i denne kartleggingen går det i liten grad noe skille mellom hvilke kulturlokaler som benyttes av frivillige og hvilke som benyttes av profesjonelle kulturaktører. I mange tilfeller vil et ensemble både bestå av frivillige og av profesjonelle, som eksempelvis historiske spel (Holm og Walday 2017, 41) eller symfoniske amatørorkestre, som ved oppsetninger leier inn profesjonelle forsterkninger.

1.3 Metode

Metodisk er kartleggingen en litteraturstudie, basert på litteratur i hovedsak fra 2015 til 2026. Vi bruker skriftlige kilder for å dokumentere hvilke kartlegginger som er gjort av kulturlokaler. Utgangspunktet for kartleggingen som omtales i dette notatet er de større kartleggingene av kulturlokaler som er foretatt i en norsk kontekst de senere årene og som NIBR som forskningsinstitutt kjente til i utgangspunktet. Dette omfatter blant annet kartleggingene foretatt av Kulturalliansen, Telemarksforskning, og arbeidet som NIBR gjorde i samarbeid med Oslo Economics om desentralisert ordning med tilskudd til kulturlokaler. Her lagde også Oslo Economics og NIBR i samarbeid to databaser, som vi vil komme tilbake til senere.

Med dette utgangspunktet har vi fulgt opp de referanser som fremkommer i disse arbeidene. Deretter har vi gjort hierarkiske litteratursøk i Oria, for å søke etter andre nyere kartlegginger av kulturlokaler.

I tillegg har NIBR deltatt på et møte i Norsk Musikkråd og hatt kontakt med relevante aktører innenfor det utøvende kulturfeltet, som blant annet omfatter Norges Musikkorps Forbund, Kulturalliansen, CREO Forbundet for kunst og kultur, samt Troms musikkråd, Akershus musikkråd og Vestland musikkråd. Flere av disse har kommet med innspill til kilder og oversikter som kan være til nytte i arbeidet. Innspill fra utvalgte organisasjoner om opplevde kunnskapsbehov vil også kunne være en viktig innfallsvinkel til å vurdere hvilke behov som synes dekket av eksisterende kunnskap og hvilke som ikke er det.

I tillegg er det gjennomført et telefon-møte med en representant for seksjon for kulturutvikling, avdeling for kultur og folkehelse i Vestland fylkeskommune, knyttet til en kartlegging Vestland fylkeskommune har gjort av kulturlokaler.

2 Kartlegging av kulturlokaler – sentrale studier

Det er foretatt flere kartlegginger av både tilgjengelige kulturarenaer, deres egnethet og ikke minst hvem som er brukere. I dette kapitlet gir vi en beskrivelse av de foreliggende kartleggingene. Vi vil både redegjøre for problemstillingene som kartleggingene belyser og metodikker som har blitt benyttet. Dette er viktig for å vurdere de funnene som fremkommer og potensialet for å få en helhetlig oversikt over kulturlokalers tilgjengelighet, bruk og egnethet. Studiene som inkluderes er i hovedsak fra perioden 2015 og frem til medio 2026.

2.1 Kulturalliansens kartlegginger

Kulturalliansen, en paraplyorganisasjon for frivillige kulturorganisasjoner i Norge, har siden 2019 fått midler til å kartlegge det frivillige kulturlivets bruk av kulturlokaler i kommunene. Finansieringen har kommet fra Sparebankstiftelsen samt tilskudd fra spillemidler og statstilskudd. Å ha tilgang til kulturlokaler oppleves av Kulturalliansen å være den viktigste enkeltfaktoren for å sikre et levende kulturliv. De har derfor prioritert høyt å fremskaffe fakta som viser hvor lokalene er, hvem eier, hvem bruker og hvordan oppleves lokalene i bruk. Kulturalliansen tok initiativ i samarbeid med Norsk musikkråd, til et nasjonalt kartleggingsprosjekt for kulturlokaler. Prosjektets formål var å fremskaffe kunnskap om:

- Hvilke lokaler brukes av det frivillige kulturlivet til øving og fremføring? Hva slags type bygg og hvor ligger de?
- Hvor egnet er lokalene, for aktiviteten og antall deltakere? (Størrelse, akustikk, utstyr, lagerkapasitet og fasiliteter)
- Hvor tilfreds er de frivillige kulturaktørene med de lokaler de har tilgang til. (Lyd, lys, ventilasjon og tilgjengelighet)
- Hva er tilstanden på de byggene som eies av kulturfrivilligheten selv. (Nødvendige oppgraderinger, vedlikehold og universell utforming)
- Kapasitet og tilgang, antall lokaler og tilgjengelig tid i dem.

Prosjektet har resultert i flere rapporter, blant annet Kulturalliansen 2025, Miland 2022, 2024, Hjemdahl, Vrålstad og Bjerklund 2024 samt Aasmoe og Mæhle 2021. I sistnevnte studie rapporteres fra kartleggingene av kulturlokaler i 8 pilotkommuner.

Metode

Hovedfasen i Kulturalliansens kartlegging tok til i 2020, hvor alle kommuner fikk en invitasjon til å delta i et kartleggingsprosjekt. Noen kommuner meldte sin interesse og for å få forgang i prosjektet gjennomførte lokale foreninger av medlemsorganisasjoner en kartlegging på frivillig basis, med et dugnadsbidrag fra prosjektet. Ved utgangen av 2022 hadde 25 kommuner dataene klare. Det ble da utarbeidet en kartleggingsrapport for disse.

Pr. 1. desember 2025 omfattet databasen tall fra 98 kommuner. Alle fylker er representert i materialet, med unntak av Agder, Østfold og Finnmark. Det er allikevel en overvekt av østlandskommuner. I alt er 1886 hus og 2884 rom registrert og 2500 brukertilbakemeldinger er dokumentert fra nær 1500 lag og foreninger, samt 280 andre brukere. Dette utgjør datagrunnlaget i de analyser som er gjort innenfor prosjektet.

Kartleggingen i regi av Kulturalliansen, samt analysene på bakgrunn av materialet, som blant annet er utført av Telemarksforskning, har noen metodiske begrensninger. De viktigste er:

- Dataene består av en serie øyeblikksbilder fra ulike kommuner. De første ble kartlagt i 2017, de siste i løpet av 2025. Dette innebærer at det kan ha skjedd store endringer etter at kommunen ble klar over behovet for arealer.
- Data er fylldig på musikkaktiviteter, som korps, kor og band, men mindre på aktiviteter som historielag og husflidslag, selv om disse sistnevnte aktivitetene har et mindre omfang totalt sett, sammenlignet med musikkfeltet, målt i antall medlemmer.
- Det er ikke gjort et tilfeldig utvalg av kommuner. I stedet er kommunene blitt med delvis ut fra eget initiativ, og basert på frivillighet. Dette kan gi en overrepresentasjon av kommuner som i utgangspunktet er opptatt av kulturarenaer.

2.2 Analyser foretatt av Telemarksforskning

Telemarksforskning har analysert dataene skaffet til veie gjennom Kulturalliansens kartleggingsarbeid. Dette er samlet i to rapporter fra 2024:

- «*Akustikken kunne vært bedre, men huset er i allefall tilgjengelig*»
- «*Har kulturfrivilligheten rom for alle?*»

I rapporten «*Akustikken kunne vært bedre, men huset er i allefall tilgjengelig*» er fokuset på universell utforming i lokaler benyttet til kulturaktiviteter (Hjemdahl, Vrålstad og Bjerklund, 2024). Denne tar utgangspunkt i data fra Kulturalliansens kartlegginger fra perioden 2019 til august 2024. Graden av universell utforming er analysert med følgende indikatorer; Teleslynge til hjelp for hørselshemmede, samt tre indikatorer på tiltak for bevegelseshemmede, trappefri inngang, handicaptoalett og tilstrekkelig dørbredde. Analysen fokuserer på følgende variable:

- Informasjon om tilgjengelighet, tilrettelegging og universell utforming i byggene som er omfattet av Kulturalliansens data.
- Type lokaler, etter eier, byggeår og byggets opprinnelige formål.
- Hvilke kulturuttrykk benytter rommet?

(Hjemdahl mfl.,2024,6)

Gitt at disse studiene bygger på data samlet inn av Kulturalliansen, vil analyseresultatene her være beheftet med de samme metodiske begrensningene som nevnt ovenfor.

2.3 Evaluering av Desentralisert ordning for kulturbygg (Oslo Economics 2025)

I et samarbeidsprosjekt mellom Oslo Economics og By- og regionforskningsinstituttet NIBR ved OsloMet ble det i 2025 gjennomført en gjennomgang av *Desentralisert ordning for kulturbygg*, på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet (Oslo Economics 2025). I den forbindelse ble det gjennomført to elektroniske spørreskjemaundersøkelser, en rettet mot organisasjoner innenfor kulturfeltet, og en til kommuner.

Undersøkelsen rettet mot organisasjonene hadde som formål dels å kartlegge aktørenes bruk av kulturarenaer, og dels få deres vurdering av hvorvidt arenaene var tilgjengelige og egnet for formålet (Oslo Economics 2025, 6). Undersøkelsen ble distribuert både til det profesjonelle og det frivillige kulturfeltet via overordnede kulturorganisasjoner. I alt ble det sendt en henvendelse til 31 organisasjoner, hvorav 12 bekreftet å ha videresendt den til medlemsorganisasjoner. Av disse 12 rettet to seg både til det profesjonelle og det frivillige, mens to organisasjoner bare rettet seg mot det profesjonelle, og de resterende 8 rettet seg bare mot det frivillige. Samlet kom det inn svar fra 331 organisasjoner, herav 87 prosent var lokale, 8 prosent regionale og 6 prosent nasjonale.

Musikkorganisasjoner utgjorde hovedmengden av respondentene, hvor 49 prosent representerte korps, 18 prosent kor, 15 prosent orkester, teater sto for 11 prosent, dans 7 prosent og band 6 prosent samt visuell kunst representerte 5 prosent. I kategorien «annet» havnet de som ikke lot seg plassere i disse kategoriene.

Aldersmessig representerte respondentene flere aldersgrupper, men med en overvekt av kulturaktiviteter for barn og ungdom. 89 prosent representerte det frivillige kulturfeltet, mens 7 prosent representerte hovedsakelig frivillige.

Spørreundersøkelsen til kommunene ble også gjennomført elektronisk, og et av formålene var å kartlegge behovet for kulturlokaler i kommunene. I alt svarte 108 kommuner, eller 30 prosent av norske kommuner. Svar kom inn fra kommuner i alle landets daværende fylker. Disse varierte fra 15 kommuner i Viken og 14 kommuner i Vestland til 5 kommuner i Møre og Romsdal. Oslo kommune besvarte også undersøkelsen (Oslo Economics 2015,7). Dette innebærer at svarene fra kommunene representerer en stor bredde, selv om representativiteten ikke er belyst nærmere i rapporten.

I forbindelse med studien til Oslo Economics og NIBR ble det også gjennomført et antall intervjuer, blant annet med 9 kommuner og 11 brukerorganisasjoner. Kommunene ble valgt ut fra ulike kanter av landet, samt tilbakemeldinger i spørreskjemaene.

En vurdering av studien til Oslo Economics og NIBR må ta hensyn til:

- Studien gir ingen fulltelling av hva som eksisterer av kulturlokaler. Snarere er det spørsmål om (1) Hvilken bruk ulike kulturaktører gjør av lokaler, og (2) kunnskap som kommunene besitter om kulturlokaler i sin kommune.
- Deltakelse er frivillig. Dette gir en fare for at det eksempelvis for kommunene, ligger en motivasjon for å delta der en har en viss oversikt over kulturlokaler i egen kommune. Blant kulturaktørene kan det ligge en økt motivasjon for deltakelse, i den grad en kanskje særlig er misfornøyd med tilbudet.
- Blant kulturaktørene som svarer er det en stor overvekt frivillige musikkaktører.
- Kartleggingen gir begrenset informasjon om det profesjonelle kulturlivet.
- Ikke direkte sammenlignbar med Kulturalliansens kartlegginger, da indikatorvalg på egnethet mv. ikke er sammenfallende.

2.4 En kartlegging av fritidsklubbfeltets rammevilkår (Haraldsvik og Wold 2023, NTNU samfunnsforskning AS)

I Kulturdepartementets melding om kunst og kultur for, med og av barn og unge (Meld.St.18 (2020-2021), 45) heter det om at «*Fritidsklubb som kulturarena legg til rette for at barn og ungdom skal kunne utvikle talenta sine ved å sørge for at det finst ein kulturell infrastruktur for barn og ungdom.*» I en studie fra 2023, utført av NTNU Senter for økonomisk forskning, ble det gjort en kartlegging av fritidsklubbfeltets rammevilkår (Haraldsvik og Wold 2023). I analysen, som kombinerer både tilgjengelig statistikk, intervjuer og dokumentstudier, kartlegges blant annet aktiviteter ved og tilgjengeligheten til fritidsklubber. Mest relevant for kartleggingen av lokaler til bruk for kulturaktiviteter er tilgjengeligheten, hvor mange kommuner har fritidsklubber tilgjengelig, hvilke kommuner gjelder dette og hvor tilgjengelig er de i form av åpningstider.

Dette analyseres i studien til NTNU ved hjelp av regresjonsteknikker. Datamaterialet er foreliggende KOSTRA-statistikk for fritidstilbud i samtlige norske kommuner. I denne statistikken måles det kommunale fritidstilbudet med variable som besøkstall, antall sentre og uker sentrene holder åpent (Haraldsvik og Wold 2023, 43). Avhengig variabel i analysene er ulike sider ved fritidsklubbtilbudet, og uavhengige variable er blant annet mer kommunespesifikke kjennetegn. I de fleste kommunene er det kun en fritidsklubb. Antall klubber blir derfor mer en indikator på hvorvidt det finnes en fritidsklubb i kommunene.

Hensyn å ta ved en vurdering av denne kartleggingen er at:

- Den gir i begrenset grad gir noe inntrykk av tilgjengelige lokaler for kulturformål, utover å kartlegge forekomsten av fritidsklubber.

2.5 Arena, kunst og sted. Norske kulturarenaer i møte med kunstens nye krav (Brandser mfl. 2015, UNI research Rokkansenteret og Høgskolen i Bergen)

UNI research Rokkansenteret og Høgskolen i Bergen gjennomførte i 2015 et prosjekt som både gikk i dybden og bredden av norske kulturarenaer (Brandser mfl. 2025). Studien fokuserer rundt triaden arena, kunst og sted, og baserer seg dels på dybdestudier av fire utvalgte kulturarenaer, Bergen Kunsthall, Kulturhuset USF, Sandnes Kulturhus og Odda Bibliotek og Litteraturhus. Dels baserer studien seg på en breddestudie blant et utvalg arenaer, gjort med utgangspunkt i Kulturrådets oversikter over arenaer innenfor ulike sjangre. Her er også medlemmer i Norsk kulturhusnettverk inkludert (Brandser mfl., 2015, 15). Totalt ble surveyen sendt til 200 arenaer. Av disse var det 119 som svarte, helt eller delvis. Dette ga en svarprosent på 60 prosent.

Spørreundersøkelsen favner både det som i rapporten betegnes som «allmenne kulturhus», og «spesialiserte kunstarenaer», uten at skillet er helt tydeliggjort. I spørreundersøkelsen karakteriserer 62 av respondentene sin egen arena som «allmenn» eller «flerbruksarena», mens 57 svarer at deres arena er spesialisert, det vil si «spesielt rettet mot en kunstform». Dette omfatter henholdsvis visuell kunst (31), musikk (7) og scenekunst (18) (Brandser mfl. 2015, 15).

Studien er relevant i denne kartleggingen, da den gir et innblikk i egnethet blant et utvalg norske kulturhus og mer spesialiserte kulturarenaer, men har en utfordring i det utvalget

synes ganske smalt. De spesialiserte kulturarenaene synes heller ikke representative sett i forhold til populasjonen av spesialiserte kulturarenaer. Fokuset er imidlertid først og fremst på lokaler tilgjengelige for det profesjonelle feltet, til forskjell fra kartleggingene foretatt av Kulturalliansen og Oslo Economics.

Hensyn å ta ved en vurdering av denne studien er at:

- Det kun fokuseres på kulturhus.
- Det er ingen fulltelling av kulturhus.
- Frivillig å delta i kartleggingen
- Den kvalitative delen svært selektiv.

2.6 Er det rom for kultur i norske kommuner? (Miland 2022 og Miland og Kleppe 2022, Telemarksforskning)

I en studie foretatt av Telemarksforskning i 2022, stilles det spørsmål om det er rom for kultur i norske kommuner? Rom må her forståes både bokstavelig og i overført betydning.

Studien som i form er kvalitativt utformet, baserer seg på intervjuer med 18 kultursjefer eller tilsvarende, samt to representanter fra det frivillige kulturlivet, i 17 kommuner (Miland 2022, 11). Kommunene kultursjefene representerte, ble valgt ut fra en survey om kommunal kultursektor gjennomført våren 2022 (Miland og Kleppe 2022), der informantene kunne svare på hvorvidt de ønsket å stille til intervju. Av de som svarte bekreftende på det, ble det trukket et utvalg. Her tok man hensyn til kommunestørrelse, geografisk spredning og utgiftsnivå til kultur (Miland 2022, 11). Dette for å få størst mulig spredning i materialet.

2.7 Kommunevise kartlegginger

Det foreligger kartlegginger på kommunenivå for et utvalg kommuner. Disse har dels utgangspunkt i materialet som ble samlet inn i forbindelse med Kulturalliansens arbeid, se ovenfor punkt 2.1. Dels har noen kommuner foretatt egne kartlegginger, gjerne da i forbindelse med utarbeidelse av egne kulturarenaplaner eller i forbindelse med at kulturarenaer tematiseres i kommunale kulturplaner. I denne kunnskapsoversikten vil vi blant annet vise til oversikter fra kommunene Bærum og Trondheim.

Således ble det, i forbindelse med kartleggingen foretatt av Kulturalliansen, utarbeidet en egen rapport over kulturlokaler i Oslo kommune. Denne gir et sammendrag av statistikk over lokaler benyttet av frivillige kulturorganisasjoner i et utvalg på 10 av Oslos 15 bydeler (Kulturalliansen, udatert).

Flere kommuner, uavhengig av kommunestørrelse, har utarbeidet planer der kulturarenaer inngår. Dette kan enten være i form av egne kulturarenaplaner eller som en del av kulturplaner. Disse planene gir imidlertid i varierende grad konkrete beskrivelser av ulike lokaler, deres bruk eller egnethet. Definisjonen av kulturlokaler varierer dessuten, der eksempelvis Viken fylkeskommune og Bærum kommune la til i sine definisjoner på kulturlokale et kriterium om at lokalet for å være egnet, ikke skulle ha behov for en spesiell klargjøring når det skulle benyttes som kulturlokale. Dette kriteriet går ut over det som legges til grunn i kartlegginger foretatt av både Kulturalliansen og Oslo Economics. Gitt et slikt tilleggskriterium vil de kartlegginger av egne kulturarenaer som gjøres av utvalgte kommuner, i større grad avgrense seg til definerte kulturarenaer, som kulturhus, kulturskoler, spesielt tilrettelagte scener, for fremføring, fritidssentre, skoler med videre. I kulturarenaplanen for Bærum kommune (2025) drøftes skoler som kulturarena spesielt (Bærum kommune, 2025, 25). Intensjonen i de kommunevise arealplanene eller tilsvarende er å legge et grunnlag for en utvikling der egnede kulturlokaler møter fremtidens behov.

For den foreliggende kartleggingen NIBR/OsloMet nå gjør, har vi ikke mulighet til å foreta noen fulltelling av kommuner som har slike planer. Vi vil derfor i det følgende derfor kun vise til utvalgte planarbeider. Vårt inntrykk er imidlertid at det først og fremst er større kommuner som har egne kulturarenaplaner. Noe større bredde er det når kommuner inkluderer kulturarenaer som et eget tema i kulturplaner.

Hensyn å ta ved en vurdering av de kommunevise kartleggingene er:

- De er kun foretatt på et mindre antall kommuner.
- Det er i noen grad selvvalgt for kommunene hvordan de velger å utføre dette, så lenge det tilfredsstiller kulturlovens ord i §4, annet ledd, som slår fast at:
»Fylkeskommunen og kommunen skal ha ei skriftleg oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet og fastsetja overordna mål og strategiar for dette feltet i arbeidet med planar etter plan- og bygningslova kapittel 8 og 11. Måla og strategiane bør vera eigna til å møte dei utfordringane som går fram i den skriftlege oversikta.»
- Kartleggingene varierer både i metode, innhold og form. Noen er kartlegginger som del av en større plan, kulturplan eller annet, mens andre er ledd i en behovsanalyse i form av et grunnlagsmateriale for videre politiske politisk arbeid og prioriteringer.
- Kartleggingene bygger i liten grad på hverandre.

2.8 Fylkesvise kartlegginger og kunnskapsgrunnlag for plan

Det er også på fylkesplan arbeidet med å etablere oversikter over kulturlokaler. Dette er både viktig som utgangspunkt for regionale prioriteringer, men også som grunnlagsmateriale for tildelinger Fylkeskommuner gjør som forvaltere av Desentralisert ordning for kulturbygg. Fylkeskommunene er også forventet å ha en skriftlig oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet i tråd med kulturloven. Et fylke som har jobbet meget målbevisst med dette, er Vestland fylke, som i november 2025 ferdigstilte sitt «Kunnskapsgrunnlag for kulturarenaer i Vestland» (Vestland 2025). Hovedformålet med dette kunnskapsgrunnlaget var å gi Vestland «fylkeskommune og andre aktører i Vestland eit betre grunnlag for planlegging og utvikling av kulturarenaer», som det heter i mandatet for arbeidet (Vestland 2025,3). I mandatet heter det videre at fylkeskommunen, gjennom arbeidet, skulle få «oppdatert kunnskap om eksisterande kulturarenaer i fylket, tilgjengelege finansieringsordningar og relevant forskning, statistikk, verktøy og ressursar.»

2.9 Medlemsundersøkelser

Det foreligger også medlemsundersøkelser blant relevante organisasjoner der kulturlokaler er inkludert. Dette kan knytte seg blant annet til grad av fornøydhet med lokalene medlemmene benytter til øving og fremføring. Å få oversikt over relevante medlemsundersøkelser er under arbeid. Av relevante skal her nevnes medlemsundersøkelsene som Norges Musikkorps Forbund foretar. Siden 2019 har NMF gjort regelmessige undersøkelser blant ulike målgrupper. Korpsundersøkelsen gjøres således annen hvert år og retter seg mot korpsenes styre. Denne kartlegger opplevelse av egen hverdag, herunder øvings- og lagerlokaler.

Musikant- og drillundersøkelsen sendes også ut annen hvert år, men ikke de samme år som korpsundersøkelsen. Denne retter seg mot ungdom i aldre fra 13 til 19 år. Her kartlegges ungdommens opplevelse av aktiviteten og omdømme. En nyere undersøkelse,

ressurspersonundersøkelsen sendes ut annen hvert år, samtidig med musikantundersøkelsen. Denne retter seg mot ressurspersoner rundt korpset, som tillitsvalgte, dirigenter, lærere og andre. Flere av disse undersøkelsene er tilgjengelige på nettsiden til Norges Musikkorps Forbund.

Vi vil i kunnskapsstatusen blant annet vise til medlemsundersøkelsen foretatt for 2023/2024, hvor Telemarksforskning har gjort noen enkle analyser med utgangspunkt i disse dataene (Saga og Kleppe 2024). Publikasjonen fra Telemarksforskning baserer seg på tre spørreundersøkelser, foretatt elektronisk, blant medlemmer. Dette omfatter (1) Korpsundersøkelsen 2024, (n: 596) sendt samtlige musikkorps i NMF (1547 korps), med svarprosent på 39, (2) Drillundersøkelsen 2023, (n:214) sendt drillere i alderen 13 til 19 år (458 medlemmer), med svarprosent på 47, (3) Musikantundersøkelsen 2023, (n:1147), sendt musikanter i alderen 13 til 19 år (1555 medlemmer), med svarprosent på 74.

2.10 Kulturtanken: BUSK-rapporten

BUSK-rapporten (Barn og unges stemmer, kunst og kultur) viser til behovet for at barn og unge har gode møteplasser for å delta i, oppleve og fremføre kunst og kultur i sine nærmiljøer. Rapporten baserer seg på over 1 000 barn og ungdommer i alderen 3 til 19 år, og deres opplevelser med kunst og kultur. Rapporten er utarbeidet av Kulturtanken, i forkant av regjeringens stortingsmelding om barne- og ungdomskultur. Kulturtanken er en statlig fagetat for kunst og kultur til barn og unge. Ambisjonen er at alle barn skal ha like forutsetninger for å oppleve og delta i og skape kunst og kultur. Rapporten er ikke primært rettet inn mot kulturlokaler, men viser allikevel hvilken viktig plass skolen har som arena for barn- og unges kunstopplevelser.

2.11 Ulike databaser som omfatter kulturlokaler fordelt på kommuner

Kulturlokaler på kommunenivå fremkommer også i ulike databaser. Flere av de studier vi har nevnt her har enten samlet sine data i egne databaser, eller baserer seg på etablerte databaser.

2.11.1 Kulturalliansen

Oversikten over kulturlokaler, som Kulturalliansen har data på, er tilgjengelig på «database.musikklokaler.no/kultur». Her kan man for eksempel søke på kulturlokaler i de kommuner som er med i kartleggingen, og få opp de kartlagte kulturlokalene i den aktuelle kommunen, samt utvalgte kjennetegn ved de enkelte kulturlokalene.

Kartleggingen inneholder opplysninger om selve kulturlokalet, som universell utforming og akustikk.

2.11.2 Anleggsregisteret

Anleggsregisteret er Kultur- og likestillingsdepartementets søknads- og saksbehandlingsverktøy for søknader om, og tildeling av spillemidler til kulturarenaer, idrettsanlegg og løypetiltak i fjellet samt overnattingshytter. Dette omfatter dessuten oversikt over alle anlegg finansiert gjennom spillemidler. Anleggsregisteret er driftet av Lotteri- og Stiftelsesregisteret. Anleggsregisteret omfatter informasjon om søker, anleggsnummer,

anleggstype, kontrollerende og behandlende enhet, det vil i praksis si kommune og fylkeskommune, samt prosjektets totale kostnader, søknadsbeløp og eventuelle tilskuddsbeløp. Anleggsregisteret har en egen søkefunksjon for kulturanlegg.

I Anleggsregisteret er det innenfor de ulike kategoriene et bredt spekter av kulturarenaer. For å kategorisere prosjektene er det viktig med mer detaljerte nøkkelordsøk, for eksempel «skole» eller «skule», der en ønsker å få opplysninger om søknader om spillemidler til kulturlokaler i skolebygg.

Anleggsregisteret er ikke spesifikk på annet enn byggeår og kommune. Det inneholder i liten grad opplysninger om funksjonene i de registrerte byggene.

2.11.3 Huset i Bygda

«Huset i Bygda» er et prosjekt i regi av Noregs Ungdomslag, hvor en viktig del er å kartlegge alle organisasjonseide kulturbygg i prosjektet, og samle disse i en egen husbase. Her samles informasjon om ulike forsamlingshus, som ungdomshus, grendehus, samfunnshus og bygdehus.

Prosjektet med å kartlegge ble utviklet at Sogn og Fjordane Ungdomslag, som gjennomførte et pilotprosjekt i perioden 2010 til 2013. Senere har ungdomslaget driftet prosjektet på fast basis med støtte fra Vestland fylkeskommune. Noregs Ungdomslag har i dag ansvar for å utvikle «Huset i Bygda» på nasjonalt nivå. Sogn og Fjordane Ungdomslag har ansvar for «Huset i Bygda» i Vestland fylke. Også andre fylkeskommuner har koblet seg på prosjektet. Hordaland fylkeskommune ga midler til et treårig prosjekt fra 2013 til 2016. Deretter ga Møre og Romsdal fylkeskommune midler til et treårig prosjekt, med oppstart i 2017. Høsten 2021 ble prosjektet etablert i Trøndelag. Også i Agder fylke har en kommet langt i sitt registreringsarbeid. Prosjektet videreføres nasjonalt av Noregs Ungdomslag.

Den fylkesvise registreringen i «Huset i Bygda» innebærer at det er forskjeller fylkene imellom i hvor langt en har kommet i arbeidet. Det er dessuten huseier som foretar registreringene. Det er da variasjoner i hvilke opplysninger som legges inn.

2.11.4 Norsk Musikkråd

Norsk musikkråd har dels samarbeidet med Kulturalliansen i deres registreringer, dels gjort egne registreringer. www.musikklokaler.no er Norsk Musikkråds ressurside, som gir en oversikt over gode lokaler til musikkformål. Her oppgis blant annet normer og standarder, samt publikasjoner, sjekklister og ulike ressurser knyttet til akustikk.

2.11.5 Norske kulturhus

Norske kulturhus er en interesseorganisasjon for norske konsert- og kulturhus med kommunal tilknytning og ble stiftet i 1997. Organisasjonen har 141 medlemmer, og et hovedfokus er å arbeide for bedre rammebetingelser for konsert- og kulturhusene, samt å synliggjøre deres betydning både lokalt og nasjonalt.

2.11.6 Norske kulturarrangører

Norsk kulturarrangører er en landsomfattende partipolitisk uavhengig interesse- og kompetanseorganisasjon for arrangører i kulturfeltet. Pr 31.12.2025 hadde organisasjonen 501 medlemsorganisasjoner, herunder både festivaler, klubber, spillesteder,

konserthforeninger, studentsamfunn, bibliotek, museum og konsert- og kulturhus. På nettsidene foreligger en komplett medlemsoversikt. Her er det link til nedlastbare opplysninger om det enkelte medlem, eksempelvis til spillestedets nettside.

2.11.7 Nettstedet Kulturlokaler.no

Nettstedet www.kulturlokaler.no er en ressurside som har som formål å sikre gode lokaler til kulturformål. Siden drives i et samarbeid mellom Kulturrom, Kulturalliansen, NOKU (Norsk kulturforum) og Norsk musikkråd. Her finnes informasjon om ulike normer og standarder, publikasjoner, sjekklistor og ressurser knyttet til akustikk. Siden er rettet mot de som skal bygge, utbedre eller drifte lokaler til kulturformål.

2.11.8 Øvrige mulige kilder for lokaler benyttet til kulturformål

Det eksisterer også andre mulige kilder for informasjon om lokaler, som kan benyttes til kulturformål, men der helhetlige opplysninger om arrangementer og lokaler vanskelig lar seg fremskaffe.

- Den norske kirke har oversikter som gjør det mulig å finne frem til konsertvirksomhet i kirkene, gjennom nettsiden www.skierikirken.no. Denne siden gir tilgang til konsertvirksomhet til spesifikke kirker, men gir ingen samlet oversikt over bruk av kirken som kulturlokale.
- Biblioteksbasen gir en oversikt over norske bibliotek, men ikke nødvendigvis bruk. Her kan man booke lokaler til ulike formål i norske bibliotek.
- Nasjonalt skoleregister, www.nsr.udir.no gir oversikt over alle landets skoler, men ingen oversikt over hvilke rom som brukes eller er egnet til kulturformål.
- For norske museer er det også mulig å få oversikt over antall, og kommuner, men heller ikke her hvilke lokaler som benyttes til kulturformål.
- I regi av fylkesdirektørene er det etablert et eget Nettverk for kulturbyggrådgivere i fylkene. Her møter rådgiverne. Her jobbes det også med data for kulturlokaler.

I forbindelse med fylkes- eller kommunevise kartlegginger av lokaler benyttet til kulturformål, vises det tidvis til en eller flere av disse kildene, men der de i liten grad gir den ønskede informasjon.

2.12 Metodiske styrker og svakheter i studier av kulturlokaler, deres egnethet og tilgjengelighet

Med bakgrunn i dette utvalget av studier av kulturlokaler fra en norsk kontekst, hvilke metodiske styrker og svakheter preger studiene? I hvilken grad gir disse studiene representativt bilde av kulturlokaler i Norge?

2.12.1 Styrker

- Ulike deler av tilbudet er kartlagt. De vil kunne supplere hverandre.
- Synliggjør bruk av kulturlokaler delvis fra kulturarenaenes side (Brandser mfl. 2015) og fra kulturorganisasjonene (Oslo Economics 2025) side.
- Gir tentative oversikter over kulturlokaler i utvalgte kommuner (Kulturalliansen 2025, Telemarksforskning (2022) og Oslo Economics 2025, samt kommunevise oversikter), og utvalgte fylkeskommuner (for eksempel Vestland 2025).

2.12.2 Svakheter

- Kartleggingene som er gjort gir verken noen samlet oversikt over antallet Kulturlokaler i Norge eller deres beskaffenhet.
- Fragmentert datagrunnlag.
- Ingen enhetlig definisjon av Kulturlokaler.
- Begrenset oversikt over lokaler benyttet av det profesjonelle kulturlivet.
- Utvalget baserer seg i stor grad på selvseleksjon.
- Favner vidt, fra spesialbygde lokaler til lokaler bygget for helt andre formål.
- De ulike kartleggingene viser i liten grad til hverandre. Lav grad av kumulativ kunnskapsoppbygging.
- De fleste oversiktene over kulturlokaler som finnes i databaser, gir begrenset informasjon om lokalenes beskaffenhet.

Når det gjelder de ulike databasene listet opp under avsnitt 2.11 ovenfor er en viktig utfordring at det er vanskelig å få felles opplysninger på tvers. De fleste av kildene inneholder også lite av opplysninger utover byggeår og kommune. Funksjonene i byggene og deres beskaffenhet er i liten grad registrert. Unntaket er registreringene i regi av Kulturalliansen. Dette innebærer at det ikke eksisterer noen totaloversikt over lokaler benyttet til kulturformål eller hvilket formål ulike lokaler er egnet til.

3 Hva gir kildene svar på

Med utgangspunkt i kildene det ble gjort rede for i kapittel 2, vil vi her kort oppsummere følgende: Hva gir kildene svar på når det kommer til kulturlokaler, deres beskaffenhet, egnethet og tilgjengelighet. Med andre ord, hvilket kunnskapsbehov om kulturlokaler synes dekket?

3.1 Lokaler for kulturelle aktiviteter

Både kartleggingene til Kulturalliansen og Oslo Economics gir oversikter over lokaler til bruk for kulturelle aktiviteter. Det samme gjelder de kommunale og fylkesvise kartleggingene. Oversiktene er særlig rettet inn mot lokaler benyttet av det frivillige kulturlivet, og da spesielt musikkaktiviteter og i mindre grad egnet til å belyse lokaler tilgjengelige for profesjonell kulturaktivitet. Kartleggingene bygger i begrenset grad på hverandre eller er rettet inn mot de samme brukergruppene, hvilket innebærer at kategoriseringene av lokaler og brukergrupper varierer. Dette gjør data vanskelig å sammenlikne.

Kartleggingene viser at de frivillige kulturaktørene i stor grad skoler, samfunnshus, kirker, kulturskoler, konsertsteder, private lokaler eller annet.

3.1.1 Lokalenes bruk

Dataene fra Kulturalliansen, som er analysert av Telemarksforskning, samt studien til Oslo Economics, kan også benyttes til å si noe om lokalenes bruk, fordelt på øving og fremføringer. Dette sier de andre kartleggingene mindre om. Hovedmønsteret er at øvelser blant det frivillige kulturlivet, ofte kan finne sted i skoler, det være seg klasserom eller gymsaler, samt samfunnshus, mens fremføringene oftere gjennomføres i en kirke, et kulturhus eller andre bygg der publikumskapasiteten er større (Kulturalliansen 2025, 18).

3.1.2 Brukere fordelt på lokaler

Hvem er brukere av de kartlagte rommene og husene og hvordan brukes de? Dette tematiseres også i dataene fra Kulturalliansen og da i analysene foretatt av Miland (2024), Aasmoe og Møhle (2021) samt studien til Oslo Economics (2025). Miland skiller her for eksempel mellom såkalt lydsvak musikk, som kor, og såkalt lydsterk, eksempel korps (Miland 2024,34-35).

De andre kulturuttrykkene, teater, dans og husflid og håndverk, samt utstilling, belyses også i dataene fra Kulturalliansen. Her fordeler bruken seg noe annerledes, om en sammenligner med musikkfeltet. For teater er det særlig samfunnshus, grendehus og ungdomshus samt kulturlokaler som er de mest sentrale. Kategoriseringen av brukergrupper varierer imidlertid i de ulike kartleggingene, hvilket gjør data vanskelig å sammenligne.

3.1.3 Lokalenes eieforhold varierer mellom kommuner

Det store flertallet av kulturlokalene er offentlig eid. Dette dokumenteres blant annet i studien utført av Telemarksforskning, med data samlet inn i forbindelse med Kulturalliansens kartlegginger. I alt var 53 prosent av lokalene eid av det offentlige, mens lag og organisasjoner eide 27 prosent. 15 prosent var i privat eie. Trossamfunn ellers eier 5 prosent av disse byggene (Miland 2024,23). Den viktigste offentlige eier er kommunene. I materialet

til Kulturalliansen fra 2025 er 47 prosent eid av kommuner. Dette omfatter særlig skolebygg. Trossamfunn eide i dette materialet 17 prosent og frivillige lag 20 prosent. Dette omfatter blant annet grendehus og samfunnshus. Tilgjengelighet knyttet til kulturlokaler i ulike eierskap, eksempelvis knyttet til leie, er det mer begrenset kunnskap om.

3.1.4 Geografiske variasjoner

Geografiske variasjoner i tilgjengelighet til kulturlokaler belyses blant annet i Kulturalliansens materiale. Her er hovedtrenden at selv om skolebygg er viktige øvingslokaler og særlig kirkebygg er viktige fremføringsarenaer, kommer det i dataene frem viktige forskjeller mellom by og land (Kulturalliansen 2025, 23). Således er variasjonsbredden større i lokaler benyttet til fremføringer i byene Stavanger og Oslo. Dette gjelder særlig Oslo, der en rekke arenaer benyttes til konserter og forestillinger. Men også i Oslo domineres øvingslokalene av skoler, samtidig som kirker også benyttes som øvingslokaler i større grad her enn i andre deler av landet. Samfunnshus er mindre utbredt i Oslo. Gitt at også eierskap til kulturlokaler viser en del variasjoner kommuner imellom, er det rimelig å anta at det er noen viktige sammenhenger mellom eierskap, type kulturlokale og geografi, som de er behov for å få økt innsikt i.

3.1.5 Lokalenes tilgjengelighet og egnethet

Lokalenes tilgjengelighet for ulike kulturelle aktiviteter har mange dimensjoner. Både Kulturalliansen og Oslo Economics skiller mellom tilgjengelighet i lokaler for henholdsvis øving og fremvisning. Det er imidlertid variasjoner i hvilke egenskaper som er belyst i de ulike studiene vi har vist til i kapittel 2. Dette reduserer mulighetene til å sammenligne.

De studier som i særlig grad belyser tilgjengelighet er studiene gjort med data fra Kulturalliansen og studien til Economics og NIBR. Sistnevnte så på fem dimensjoner ved tilgjengelighet: pris, universell utforming, geografi og reisevei, samt kapasitet. Også tilgang til lagerlokale tematiseres. Kulturalliansens data omfatter blant annet data om dørbredde, trappefri adgang, teleslynge og handicaptoalett. Tilgjengelighet tematiseres også i utvalgte kommunale kulturarenaplaner. Dette tar særlig opp tilgjengelighet til skoler som kulturarena.

Aasmoe og Mæhle (2021), som bygger på data fra Kulturalliansen, ser også på forhold knyttet til lyd og akustikk, lys, ventilasjon, tilgang til lokalet og lagerforhold. Det siste belyses også i studien til Oslo Economics (2025).

3.2 Oppsummerende betraktninger knyttet til tilbudet av kulturarealer

I sum viser kunnskapsoversikten så langt følgende hovedtrender:

- Det dokumenteres et stort mangfold i arealer benyttet som kulturlokaler.
- Dokumentasjonen knytter seg først og fremst til det frivillige feltet. Det profesjonelle kulturlivets bruk av kulturlokaler er mindre dokumentert.
- Kartleggingene viser at kulturaktører i stor grad er avhengig av bygg bygget for andre formål.

- De viktige arenaene for det frivillige kulturlivet er:
 - Skoler (viktigst – benyttes i stor grad av korps og kor, som øvingslokaler, i mindre grad som fremføringslokaler)
 - Samfunnshus
 - Kirker (Benyttes i stor grad for fremføring av musikk)
 - Kulturskoler
 - Kulturhus (økt i viktighetsgrad siden år 2000)
 - Annet; bydelshus, grendehus mv.
- Det er store geografiske variasjoner når det kommer til bruk av lokaler til kulturformål, særlig mellom by og land.
- Kulturlokalenes tilgjengelighet og egnethet er belyst i flere studier. En utfordring er at indikatorene på tilgjengelighet og egnet varierer, hvilket reduserer muligheten for sammenligning.

4 Kunnskapsbehov

Hva er de udekkede kunnskapsbehovene, både knyttet til hvilke lokaler som er tilgjengelig for kulturelle forhold, lokalenes egnethet, og tilgjengelighet, så langt denne kunnskapsoppsummeringen synes å avdekke så langt? Når vi her snakker om kunnskapsbehov, er det med tanke på Kulturroms innspill til regjeringens arbeid med strategi for kulturarenaer.

Kunnskapsbehovene, basert på det som fremkommer i dette notatet kan vi kort oppsummere følgende punkter:

- 1) Helt overordnet fremstår kunnskapsoversikten når det gjelder lokaler benyttet til kulturformål å være svært fragmentert og preget av lav grad av helhet. Dette gjelder både metodiske fremgangsmåte, herunder utvalg, definisjoner og indikatorer. Dette gir lav grad av kumulativ kunnskapsoppbygging. De ulike kartleggingene viser også i begrenset grad til hverandre.
- 2) Det er behov for klare definisjoner på hva et kulturlokale eksempelvis er. Hva skal fanges opp av begrepet og hva skal utelates. Dette er viktig for å kunne sammenligne data over tid.
- 3) Foreliggende kunnskap belyser i særlig grad kulturlokaler tilgjengelig for det frivillige kulturlivet, og med vekt på musikkaktører. Her har Kulturalliansen gjort en systematisk jobb med å kartlegge i kommune for kommune. Også andre kartlegginger supplerer dette. Variasjoner i indikatorvalg gjør imidlertid kartleggingene lite sammenlignbare.
- 4) Kulturlokaler tilgjengelig for profesjonelle kulturaktører er begrenset.
- 5) Det er lite systematisk kunnskap om tilgjengelighet og egnethet. Her er det samlet inn gode data særlig hentet fra det frivillige kulturlivet, jamfør blant annet kartleggingene fra Kulturalliansen, men uten at dette er fullt opp med en tilsvarende systematikk i andre kartlegginger. Data bør kunne koble egnethet, tilgjengelighet og beliggenhet.
- 6) Det synes også å mangle kunnskap om hvilke kriterier som er viktige for at et lokale er egnet for kulturell virksomhet, spesielt på musikkområdet. Dette går blant annet på akustikk.
- 7) Det er begrenset kunnskap om lokalenes beskaffenhet når det kommer til lys, lyd, akustikk, lagringsmuligheter og universell utforming. Selv om noe av dette er med i Kulturalliansens kartlegginger, synes dette i alt for liten grad å være gjennomført for hele feltet.
- 8) Manglende kunnskap om hvordan man kan koordinere lokalt når det kommer til rehabilitering og nybygg av lokaler for kulturelle aktiviteter. Liten grad av fokus på hvordan eksempelvis frivillig og profesjonelt kulturliv kan komme inn i prosesser der nye lokaler for kulturbruk potensielt blir etablert. Dette er kanskje særlig viktig ved utvikling av nye skolebygg og potensiell bruk av lokaler der.

Konklusjonen blir med dette at det er behov for langt større grad av enhetlige og helhetlige modeller for kartlegging på område. Disse modellene bør være dynamiske, slik at de fanger opp endringer i status underveis. En serie enkeltbilder av status, blir fort utdatert.

Litteraturliste

- Aasmoe, K.L. og Møhle, Å. (2021) Rom for kultur. Kartlegging av kulturlokaler i pilotkommuner. Kulturalliansen.
- Brandser, G., Brekke, O.A., Homme, A. og Nyrnes, A. (2015) Arena, kunst og sted. Norske kulturarenaer i møte med kunstens nye krav. Norsk kulturråd, Oslo.
- Bærum kommune (2025) Arenaplan for musikk, dans og teater 2025-2035.
- Haraldsvik, M. og Wold, M.F. (2023) En kartlegging av fritidsklubbfeltets rammevilkår, NTNU Samfunnsforskning AS.
- Henningsen, E., Håkonsen, L. og Løyland, K. (2017) From institutions to events – structural change in Norwegian local cultural policy., International Journal of Cultural Policy, 23:3, 352-371.
- Hjemdahl, A.-S., Vrålstad, S. og Bjerklund, M. (2024) Har kulturfrivilligheten rom for alle? Universell utforming av kulturfrivillighetens rom. Telemarksforskning, rapport 899.
- Holm, A. og Walday, M.Ø. (2017) Evaluering av Kulturdepartementets tilskudd til amatørteaterfeltet. NIBR-rapport 2017: 12.
- Holm, A. og Johansen, S (2019) Mørebyen som europeisk kulturhovedstad. NIBR rapport 2019:10.
- Kleppe, B., Berge,, O.K. og Hjelmbrække, S. (2019) Engasjement og arrangement. Bergen. Fagbokforlaget.
- Kultur- og likestillingsdepartementet (2024) Alle inkludert. Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts. Og friluftslivsaktiviteter, 2024-2026. Handlingsplan.
- Kulturalliansen (udatert) Kulturlokaler i Oslo kommune. Sammendrag av statistikk fra en kartlegging av lokaler som blir brukt av frivillige kulturorganisasjoner i et utvalg bydeler i Oslo kommune.
- Kulturalliansen (2025) Kulturarenaer i Norge. Samlerapport etter kartlegging av 98 kommuner (2017-2025).
- Kulturrom (udatert) Kultur i eksisterende bygg.
- Meld.St. 18 (2020-2021) Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge. Kulturdepartementet.
- Miland, K.P. og Kleppe, B. (2022) Kommunal kultursektor 2022: Organisering, prioritering og planlegging. Telemarksforskning. Rapport nr. 77.
- Miland, K.P. (2022) Er det rom for kultur i norske kommuner? Telemarksforskning – notat nr.8/2022.
- Miland, K.P. (2024) Akustikken kunne vært bedre, men huset er i allefall tilgjengelig. Kartlegging og analyse av arenaer for det frivillige kulturlivet. Telemarksforskning. Rapport 890.
- Norsk musikkråd (2023) Et kjempeløft for det frivillige musikklivet.
- NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014.
- Oslo Economics (2025) Gjennomgang av Desentralisert ordning for kulturbygg. Rapport.

Stavanger kommune (2012) Kulturarenaplan 2013-2025. Vedtatt av Stavanger bystyre 29. oktober 2012.

Trondheim kommune (2022) Kommunedelplan for kulturarenaer 2012-2024. Statusdokument.

Ullensaker kommune 2016 Kommunedelplan for kultur. Del 1. Plandelen.

Vestland fylkeskommune (2025) Kunnskapsgrunnlag kulturarenaer i Vestland.

Viken fylkeskommune (2023) Skolen som kulturarena – veileder Viken fylkeskommune. Fra ønske til behov.